Lausunto

1.11.2019

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta HE 65/2019 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:n ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto hallituksen esityksestä HE 65/2019 vp eduskunnalle

Hallituksen esityksessä (HE 65/2019) ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä tehdyn terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn niin kutsuttu Arjeplog-sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä muutossopimus). Vuodesta 1993 voimassa ollut sopimus sisältää määräykset ammatinharjoittamisoikeuksien vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä valvontatietojen luovuttamisesta Pohjoismaiden välillä. Sopimuksen liitteissä on määritelty ammatit, joissa ammatinharjoittamisoikeus voidaan myöntää pohjoismaan kansalaiselle suoraan toisessa Pohjoismaassa myönnetyn ammatinharjoittamisoikeuden perusteella.

Muutossopimuksessa todetaan ammattipätevyyden tunnustamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2005/36/EY, jäljempänä *ammattipätevyysdirektiivi)* ensisijaisuus. Muutossopimuksen tavoitteena on selkeyttää ammattipätevyyksien tunnustamisjärjestelmää niin, että sopimuksen päällekkäisyys ammattipätevyysdirektiivin kanssa poistetaan siten, että sopimuksessa tarkoitettuihin ammatteihin sovelletaan ammattipätevyysdirektiivin tunnustamisjärjestelmiä. Lisäksi rajataan sopimukseen perustuva ammattipätevyyksien tunnustamisjärjestelmä koskemaan ainoastaan Färsaaria ja Grönlantia, joihin ei sovelleta ammattipätevyysdirektiiviä. Färsaarten ja Grönlannin osalta sopimus rajataan koskemaan ainoastaan kolmea terveydenhuollon ammattia. Nämä ammatit ovat sairaanhoitaja, hoiva-avustaja ja lähihoitaja, joita koulutetaan kyseisillä itsehallintoalueilla.

Muutossopimus sisältää myös sopimusvaltioiden tärkeinä pitämiä valvontatietojen vaihtamista koskevia tarkempia määräyksiä, joita sovelletaan terveydenhuollonammattihenkilöihin, jotka ovat saaneet laillistuksen tai sitä vastaavan pätevyystodistuksen jossakin sopimusvaltiossa, Färsaarilla tai Grönlannissa. Lisäksi eläinlääkärit poistuvat kokonaan sopimuksen soveltamisalan piiristä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemaa hallituksen esitystä Pohjoismaiden välillä eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:n ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Ammattipätevyysdirektiivissä (2005/36/EY) vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tunnustettava unionin kansalaisen kotijäsenvaltiossa hankkima koulutus tai ammattipätevyys. Suomessa ammattipätevyysdirektiivin toimeenpanoa koordinoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Ammattipätevyysdirektiivi on pantu täytäntöön ammattipätevyyden tunnustamisesta annetulla lailla (1384/2015, jäljempänä ammattipätevyyslaki). Terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta tarvittavat ammattipätevyysdirektiivistä johtuvat säännökset on sisällytetty terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin (559/1994) ja eläinlääkäreiden osalta eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettuun lakiin (29/2000).

Ammattipätevyyslain (1384/2015) 1 §:n 2 momentin mukaan: ”Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin jäsenvaltion kansalaisen toisessa jäsenvaltiossa hankkiman ammattipätevyyden tunnustamiseen. Tätä lakia sovelletaan myös ammattipätevyyden tunnustamiseen, joka perustuu Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen tai muuhun Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden toisen osapuolen kanssa tekemään sopimukseen taikka kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevaan unionin lainsäädäntöön.”

Ammattipätevyyslaissa (1384/2015) säädetään myös ammattipätevyyden tunnustamiseen liittyvien toimivaltaistenviranomaisten välisestä yhteistyöstä sekä Euroopan sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI) välityksellä tehtävistä asiakirjaväärennöksiin liittyvistä hälytyksistä. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) säädetään lisäksi toimivaltaisten viranomaisten hälytysmekanismiin liittyvistä erityisistä velvollisuuksista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että ehdotetut muutokset Pohjoismaiden välillä tehtyyn sopimukseen sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin (559/1994) ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettuun lakiin (29/2000) selkeyttävät ammattipätevyyksien tunnustamiskäytäntöjä Pohjoismaissa ja yhdenmukaistavat niitä ammattipätevyysdirektiivin menettelyiden kanssa. Lisäksi muutokset ovat kannatettavia ammatinharjoittamisoikeutta Pohjoismaissa hakevien ammatinharjoittajien yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun näkökulmasta.

Katri Tervonen
Opetusneuvos (Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto)